

פרשת ויקרא
ניסן תשפ"ו

הנה הפשוטות צורת הישיבה,
וקלטתם רוח ורצון הישיבה,
ובזה עשיתם לכם חבורה לילך
בעקבות רוח הישיבה,
ובכל מקום שאתם נמצאים
לקחתם זאת כאילו להיות עם
הישיבה בין כתי הישיבה"

(מדרן המשגח הגר"צ רבי ירחם ליבוביץ'
זצוק"ל ממיר)

בית מדרש

גליון שבועי לתלמידי, בוגרי וידידי ישיבת מיר | גליון 622

זמני כניסת ויציאת השבת

19:43	18:29	ירושלים
19:45	18:46	בני ברק
21:00	19:48	ציריך
20:52	19:23	וינה
21:25	20:12	אנטוורפן
21:26	20:06	פריז
20:40	19:34	לונדון

מתורת רבותינו

מעלת הזקנים - קיומם של ישראל ולקני ישראל (ט, א).

בלא כנפים, ואילו העוף אם איבד את כנפיו אינו יכול לחיות עוה, והוא גרוע מן הבהמה.

וכך גם בענינו, אומות העולם מתקיימים בלא זקנים, אך ישראל אינם יכולים להתקיים כלל בלא זקניהם, מעלת הזקנים היא עצם קיומם של ישראל, בלא זקנים לא זו בלבד שאיבדו את מעלתם על שאר האומות, אלא גרועים הם מאומות העולם, ואינם יכולים לעשות מאומה.

(שיחות מוסה, עמ' רנ"ט, רצ"ז)

אמר רבי עקיבא נמשלו ישראל לעוף, מה העוף הזה אינו פורח בלא כנפים, כך ישראל אין יכולים לעשות דבר חוץ מזקניהם. (ויקרא רבה יא, ח)

בביאור הדברים אמר מרן ראש הישיבה שה"ת הגר"ח שמואלביץ זצ"ל, הנה אומות העולם יכולים לעשות את כל אשר הם עושים בלא זקנים, אבל ישראל אינם כן, ובלא זקניהם אינם יכולים לעשות כלום.

וכשם שבהמה וחייה חיים את חייהם ועושים הכל

דבר הישיבה

אומנות השתיקה והזהירות המופלגת מכעס

מרן ראש הישיבה הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל התרחק כל ימיו ממידת הכעס עד הקצה האחרון, היה לו כח מופלא של שליטה עצמית גם במקום שבדרך הטבע מתבקשת תגובה, סיפורים רבים סופרו על סבלנותו הגדולה וזהירותו ממידת הכעס המכלה הכל.

סיפור מופלא סיפר אחד מבני הישיבה, יום אחד הוא נכנס לביתו של ראש הישיבה וסיפר שהיה לו חלק בסיוע ליהודי מסוים בארה"ב, שעשה פרויקט בנושא הקשור לישיבת מיר. רבינו התעניין, חיך את חיכוכו המאיר והלבבי, שהשאיף טעם טוב בלב האברך והוא יצא ממנו בתחושה נפלאה.

כעבור כמה שבועות התברר לו שראש הישיבה לא עודכן מראש על הפרויקט ודעתו לא היתה נוחה ממנו. התברר שכאשר ביקר האברך אצל רבינו הכיר היטב את הנושא, ובמקום לומר לאברך: "אמור לשולחך שיבקשו רשות על כך", ולכל הפחות להזכיר את חוסר שביעות רצונו מהרעיון, העדיף לשתוק, לעשות את עצמו כאילו אינו מכיר את הענין, ולא גילה שום סימן של כעס או רוגז, ובלבד שלא לגרום לאותו אברך אי נעימות, על שסייע לענין שהישיבה אינה מרוצה ממנו.

(בכל נפשך)

דברי חיזוק מאלפים ממרן המשגיח לבני הישיבה ביפן

ויאמר משה אל אהרן קרב אל המזבח וגו' (ט, ז).

הרע, להזכיר לאדם חולשותיו ומעשיו הרעים, כדי למנעו מלשוב ולהתקרב אל ה' - הדרך הנכונה לבעל תשובה היא לנתק עצמו מהעבר ולצייר בנפשו כיקטן שנולד; ורק לאחר עלייתו בעבודה כאשר דרכו כבר קבועה ומושרשת, אזי יכול הוא לחשוב על העבר ולשוב אליו.

כן כעת מחליש אותנו היצר הרע, בטווענו כיצד נוכל להיכנס לסדרי בני ישיבה, לאחר נדודים וטרדות כאלו של ימים וחודשים בהם התגלגלנו בדרכים בים וביבשה, הלא צריך כמה חודשים כדי לסגל לעצמנו חיים מסודרים ומתוקנים וליישב דעתנו להתאמץ ולהתנתק מהעבר, והתחיל מחדש לשאת את עול התורה והעבודה.

ממזרח השמש

קרב אל המזבח - שהיה אהרן בוש וירא לגשת אמר לו משה למה אתה בוש, לכך נבחרת (רש"י). גלות אחר גלות גלתה ישיבת מיר, וכל עקירה ועקירה היתה כרוכה בטרדות ויסורים קשים בגוף ובנפש. כאשר הגיעו בני הישיבה לעיר קובה שבפן וקבעו בה בית תלמוד, היה זה ביום א' פרשת שמיני, הגה"צ המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין, נשא שיחה בפני בני הישיבה, וכה אמר:

סימן טוב הוא לנו שחודש ניסן היום, ופרשת השבוע היא פרשת שמיני העוסקת בחנוכת המזבח, שיהיה זה לסימן טוב שיעלה הדבר בהצלחה.

הנה ברש"י מובא שהיה אהרן בוש מלקרב אל המזבח כי נראה לו כתבנית שוה זו דרכו של יצר

גדלותו של משה רבינו - שהודה ולא בוש

וישמע משה וייטב בעיניו (י, כ).

הודה ולא בוש לומר לא שמעתי אלא אמר שמעתי (זבחים קא).

ושכת. ותמוה, לשם מה עשה כן ומה צורך היה בדבר. אכן, למשה רבינו היו שיקולים וחשובים נכונים שעל פיהם היה עליו להעלים את שכחתו ותחת זאת לומר שעדיין לא שמע הלכה זו. שהרי אמנם שמע ושכת, וכל ישראל ידעו זאת ששכח דבר ה'; עלול הדבר

ביאר מרן ראש הישיבה שה"ת הגר"ח שמואלביץ זצ"ל: אכן, "מודה על האמת" זו תכונה טובה וראויה לשבח אצל כל אדם, אולם אצל משה רבינו, אדון הנביאים, מה שבח הוא זה. ועוד, אמרו חז"ל (ויק"ר יג, א) ששלח משה בכל גבול ישראל להודיע ששמע

מתורת רבותינו

ועל מה ולמה הוא "עבדי" - על כך גופא שלא עשה שום חשבונות אלא קיים את ציווי התורה "מדבר שקר תרחק" ככתבו וכלשונו, ועל ידי כך העיד בעצמו כי הוא עבד ה' גמור ושלם, בלי שום חשבונות.

ולכאורה, מה בכך שהוא "עבדי", האם יש בזה כדי להעיד על אמיתות התורה. אכן כן. כיון שהוא "עבדי" על כן "תורתו" היא תורת ה'; כי לעבד אין משל עצמו מאומה, הכל לרבו.

להיקרא "עבד ה'" שבח גדול הוא, אפילו למשה רבינו ע"ה.

טללי אורות

הנאה שתיגרם לו מכך שמונע מעצמו בושה על ששכח דבר ה'; ונמצא נהנה מדבר איסור, לפיכך ביטל את כל החשבונות והודה ולא בוש ואמר שמעתי ושכחתי.

ולא עוד אלא שאת ההלכה הזאת שלח משה להודיע בכל גבול ישראל. הלכה לישראל לדורות עולם, שלא לחשוב חשבונות של כבוד שמים במקום שיש בו משום הפרת התורה, כשמעורבת בחשבון גם פניה עצמית כלשהי. אלא יקוב הדין את ההה, ומאי דניחא קמיה קוב"ה ליעביד.

ואכן לא זו בלבד שלא נתעררה האמונה בתורה ובמסורה על ידי כך, אלא אדרבה נתחזקה, וכמו שנאמר (מלאכי ג, כב) "זכרו תורת משה עבדי" - מדוע עליכם לזכור "תורת משה" - כי הוא "עבדי".

לערער ח"ו את יסודות האמונה בתורת משה. יאמרו כולם: אם זהו האיש משה אשר קיבל את התורה מפי הגבורה, מה לנו כי נקבל את הדברים מפיו כהלכה למשה מסיני. ואם כן, אין לך "עת לעשות לה" הפרו תורתך" גדול מזה, והיה על משה מצד חשבונות של "לשם שמים" להעלים שכחתו.

וזוהו שהעידה התורה, שעם כל זאת נמנע משה מלומר לא שמעתי והודה ולא בוש לומר שמעתי ושכחתי, לקיים מה שנאמר (שמות כג, ז) "מדבר שקר תרחק" - לחלוטין בלי חישובים וחשבונות וכלי שיקולים וטעמים.

ואפשר להוסיף עוד, שחישב משה ומצא כי בעומק כל החשבונות והשיקולים עלול להתערב גם שמץ של

"בתכלית הדקות" - על רגישותה המופלגת של קדושת ישראל

דברו אל בני ישראל לאמר זאת החיה אשר תאכלו (יא, ב).

תורה. הרהור קל ביותר, או הסתכלות שאינה הוגנת, הם המפריעים הגדולים ביותר ללימוד התורה. "ואין לך מופת גדול מזה לקדושתה של התורה, להוכחה שתורה היא מן השמים, אשר מפאת ירושתה וטהרתה אינה סובלת שום דבר שהוא מנוגד לקדושה".

הרחיק לכת בזה הרמב"ן, שבאור זה פירש טעם הדין של כיסוי צואה. אמנם אין הצואה כטומאה, ובכל זאת בעת התפילה והלימוד אסור לראותה, משום שראיית דבר מאוס מולידה גנאי בנפש ומשבשת כוונת הלב הטהור (דברים כג, ז).

כה גדולה היא קדושת התורה - דקותה וזכותה בתכלית הדקות הן - עד שאין היא סובלת שום שיבוש.

ילקוט לקח טוב

לי להתאכסן בבית סמוך לאוניברסיטה מקומית שם. מדי פעם נתקלו עיני במחזה שלמדתי ממנו הרבה. לפני כניסת הסטודנטים למקום לימודיהם היו מתקשטים ומסלסלים בשערם, ומתערבים יחד בחורים וגם בתולות בתערובת נוראה; אווירה של קלות ראש ופריצות שררה שם. וכך זה נמשך מן הסתם גם בשעת הלימוד עצמו".

מסתבר - מסיק ר' ירוחם - שאין כל סתירה בין מצב זה של חוסר צניעות לבין השתלמותם בחכמותיהם; והא ראייה שלבסוף מגיעים הם להישגים בלימודיהם. ויתרה מזאת, הפילוסוף הגדול ביותר שלהם, שהעמיד תלמידים הרבה, היה מקולקל בזנות.

בעם ישראל, לעומת זאת, רואים אנו את ההיפך הגמור "הוללות ופריצות - זוהי הסתירה הגדולה ביותר לתורה". במצב של קלות ראש מנוע האדם מללמוד

זאת החיה - לשון חיים, לפי שישראל דבוקים במקום ורואיין להיות חיים, לפיכך הבדילם מן הטמאה וגזר עליהם מצות, ולאומות העולם לא אסר כלום (רש"י).

לאומות העולם אין שום דבר מזיק, קובע מרן המשגיח הגה"צ רבי ירוחם ליבוביץ זצ"ל בספרו "דעת חכמה ומוסר" (ח"ב עמ' נג) - להם הכל מותר.

הסבא זצ"ל מקלם המשיל אותם לכלב שאינו משחית את קיבתו באכילת מאכל סרוח. אכילת נבילות וטריפות אינה גורמת להם השחתה - לנו כן. אות ומופת הוא על קדושת ישראל וסמל למעלתם הקדושה שאינה סובלת שום הפרעה רוחנית, שכן כל הפרעה כזו מזיקה, ולא רק באכילת מאכלים טמאים מוצאים אנו תהום פעורה בין ישראל לעמים, אלא גם בכל הנוגע לקדושה.

"בהיותו בילגנא" - מספר ר' ירוחם זצ"ל - "נזדמן

מבאר רבותינו

שיחותיו הנלהבות של מרן המשגיח - בעת גזירת השחיטה

זאת החיה אשר תאכלו (יא, ב).

ובין שאר דבריו אמר בנהמת לבו: צריכים אנו לדעת כי כל הגזירה שגזרו על קיום המצוות היא באמת נטילת המצוה, החטא גרם שהמצוה תינטל, וזוהי סיבת ומקור הגזירה. והרי מדינת אשכנז לעינינו, שמלפנים היתה מקום תורה, ועתה הגיעה לידי מצב שנשנתכחה שם תורה ח"ו לגמרי, ביאורם של דברים שניטלה מהם תורה.

המשגיח מרן המשגיח רבי ירוחם ואמר בנועם מוסרי: אל לנו להביט על גזירת השחיטה כעל גזירה אנטישמית, סיבת הגזירה היא שרוצים ח"ו להפשיט

בשבועות שהמאבק נמשך, לא הסיח דעתו ממנו, ועקב אחריו ממש משעה לשעה, הנהיג בשיבה אמירת תהלים ואבינו מלכנו, באמרו כי גזירה כזאת מחייבת תשובה, והזמן אינו נופל מעשרת ימי תשובה. מרן המשגיח ממש החלה את עצמו על כלל ישראל בצרתו ומצות הקדושה, וראו כולם עד כמה דבק לבו במצוות הש"י"ת עד כדי מסירות נפש.

כאשר הרגיש אז שלא בטוב, היה ברור לכולם כי מה שלקח את הגזירה כל כך אל לבו, החלה אותו ממש. בתקופה זו מסר כמה שיחות בישיבה בענין הגזירה,

על סיבת הסתלקותו מן העולם של מרן המשגיח הגה"צ רבי ירוחם ליבוביץ זצ"ל, מספר המשגיח הגה"צ רבי שלמה וולבה זצ"ל, כי היתה זו גזירת השחיטה שנגעה עד לבו והיא שהחלתה אותו:

בחורף שנת תרצ"ו ריחפה על יהדות פולין גזירה לאסור את השחיטה, המאבק על גזירה זו ב"סיים" (בית הנבחרים) הפולני נמשך כמה שבועות. אין לתאר את צערו על מחשבת שונאי ישראל זו, שראה בה גזירה מן השמים לערטל את כלל ישראל ממצות הקדושה.

הצדיקים שעמל במידה זו זוכה להיות המרכבה לאותה מידה, וכיון שהוא נושא זאת על עצמו - כל אחד יכול לזכות בה, כיון ששפע העונה נמצא בעולם. אבל כשרבינו הקדוש הסתלק מן העולם - יחד עמו הסתלקה גם מידת הענווה, וכיום קשה מאוד להשיג מידה זו.

והוסיף ואמר מרן המשגיח: בזמן שאנו עמלים בקיום מצוה מסוימת, מצוה זו קיימת בשפע וקל לנו להשיגה. אם אנחנו מצדנו היינו מקפידים הקפדה יתירה על כשרות המאכלים, הרי ששפע המצוה היה בעולם והיה קל להשיגה.

אם רואים אנו שגוזרים עלינו גזירות ואיננו יכולים להשיג בקלות בשר כשר, הוה אומר שאנו התרשלנו בקיום מצוה זו ולכן היא הסתלקה מאתנו! (תפארת שמשון - במדבר עמ' רפ"ג).

לשחוט. וממילא היהודים החרדים יכלו להשיג בשר כשר. אבל היו יהודים רבים שעל אף שלא שמרו תורה ומצוות כראוי, מכל מקום רצו לאכול בשר כשר, ובחננויות ברחבי פולין לא היה שייך להשיג בשר כשר. היתה זו גזירה נוראה ממש.

באותם ימים מסר מרן המשגיח שיחה בישיבה, ובתוך דבריו הביא את דברי הגמ' בסוף מסכת סוטה (דף מט.) משמת רבן יוחנן בן זכאי - בטל זוי החכמה. משמת רבן גמליאל הזקן - בטל כבוד התורה... משמת רבי ישמעאל בן פאבי - בטלה זוי הכהונה. משמת רבי - בטל ענוה ויראת חטא.

שאל המשגיח: מה כוונת המילה "בטל"? אדם הרוצה כיום להיות עניו איננו יכול להשיג מעלה זו? וביאר שכשהקב"ה רוצה לתת לעם ישראל מתנה גדולה, כגון ענוה, הוא מוריד אותה לעולם ואחד

אותנו ממצוה של קדושה, שמצות שחיטה ח"ו עוזבת אותנו ומסתלקת מאתנו.

והוסיף בקולו החוצב: כל זמן שהיו ישראל מתחזקים בקדושה לא באו עליהם גזירות כאלו, הגזירה נובעת מההתרשלות שלנו על המצוה, שונאי ישראל לא היו מסוגלים לגזור על השחיטה, אלמלא ניכר זלזול בחומת הכשרות מצד ישראל. העצה היחידה שיש לנו לבטל את הגזירה היא להתחזק במצוה, התחזקות בקדושה, "והייתם קדושים", "להיות ליי" (האדם ביקר עמ' י"ט); דעת חכמה ומוסר ח"ב מאמר ס"ט עמ' ר"ד).

בסגנון דומה מביא הגה"צ רבי שמשון פינקוס זצ"ל מרן המשגיח רבינו ירוחם ממיר זצ"ל סיפה שכאשר נגזרה גזירת השחיטה בפולין, טענו הגויים שהשחיטה היא מעשה אכזרי ובלתי אנושי. אמנם הממשלה התירה שחיטה מטעמי דת, וגם לרבנים היה מותר

מכתבי רבותינו

חשיפה:

מכתבו המרטיט של מרן ראש הישיבה הגה"ח רבי אליעזר יהודה פינקל זצוק"ל להנהלת 'עזרת תורה' בארה"ב משנת תרצ"ט

בלשונו הטהורה הוא מתאר את המצב לאשורו, כשהוא מבקש לשלוח את התמיכה: "ביחוד בשעה שהיא לחוצה ודחוקה בהוצאתה מאד, ועינינו צופיות לרחמים". הישיבה שקועה בחובות, וקיומה הכלכלי תלוי על בלימה.

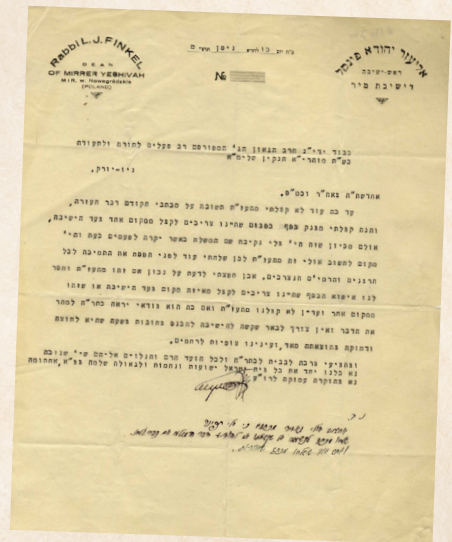
עול הנהגת הישיבה בצל הסערה

מכתב זה נכתב לפני 87 שנה, חודשים ספורים בלבד לפני ששמי אירופה קדרו בענני מלחמת העולם השנייה. באותה עת, יהדות פולין וליטא כולה סבלה ממשבר כלכלי אדיר, ועולם הישיבות היה תלוי כמעט לחלוטין בתמיכתם של אחינו בני ישראל באמריקה באמצעות קופת 'עזרת תורה'. מרן הגרא"י פינקל זצוק"ל, בראייתו ארוכת הטווח ובמסירותו שאין לה קץ, נשא את עול הישיבה במסירות נפש ממש, כפי שמשתקף מכל שורה במכתב, עת נאלץ לכלכל את צעדיו ולחלק כספים עלומים רק כדי להחיות נפשות רעבות ללחם ולתורה.

בשולי הגיליון אף ניכרת תוספת בכתב ידו הקדוש של מרן הגרא"י זצוק"ל (המבקש את עזרת הרב הנקין באיתור מעונו של אדם מסוים שמכתבי הישיבה אליו חזרו ריקם), המעידה על טרדותיו הרבות שבהן היה שקוע באותם ימים קשים למען הכלל והפרט.

זקת ראש הישיבה: "לחוצה ודחוקה מאד"

במכתבו, פונה מרן הגרא"י זצוק"ל לרב הנקין בבקשה לברר האם אכן הכסף נשלח על ידם. אך כאן פורצת זקתו הכאובה של ראש הישיבה, שכל עול החזקת התורה היה מונח על כתפיו הטהורות: אם הכסף אינו מעזרת תורה, הוא מפציר ומתחנן לזרז את משלוח כספי התמיכה שלהם.

מסמך היסטורי נדיר ומרטיט לב משנת תרצ"ט, חודשים ספורים טרם פרוץ מלחמת העולם השנייה, חושף בפנינו טפח מדאגתו העצומה ומסירות נפשו של מרן ראש הישיבה, הגאון החסיד רבי אליעזר יהודה פינקל זצוק"ל, לקיומה של הישיבה הקדושה במיר. המכתב, שנשלח בכ"ו בניסן תרצ"ט (1939 למספרם) אל הגאון רבי יוסף אליהו הנקין זצ"ל, מנהל 'עזרת תורה' בני יורק, שופך אור על המצוקה הכלכלית הנוראה ששררה בישיבה באותם ימים טרופים, ואת המאמצים הכבירים להחזיק את לומדי התורה.

התרומה האלמונית וצורכי החג

מתוכן איגרת הקודש עולה תיאור מצב מצמרו: לידי ראש הישיבה הגיעה העברה בנקאית בסכום כסף, אך ללא ציון שם השולח. מתוך דוחק השעה, ולקראת חג הפסח הממשמש ובא, עמדה הישיבה בפני שוקת שבורה בכל הנוגע לתמיכה ברבנים ובר"מי הישיבה. מחוסר ברירה, ובהנחה שאולי מדובר בתקציב הקבוע מארגון 'עזרת תורה' (המוזכר במכתב בראשי התיבות העז"ת), מיהר מרן הגרא"י זצוק"ל לחלק את הכסף לזקוקים לו כדי שיוכלו להכניס את החג בכבוד.

לתרומה מהירה לחצו כאן

24 שעות ביממה

מוקד החזקת התורה
02-54109333